

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

1. Βυζαντινό πανηγύρι σε ξωκλήσι.

Παρατηρώντας την παραπάνω εικόνα καταλαβαίνουμε ότι οι Βυζαντινοί αγαπούσαν τις διασκεδάσεις. Παρά την ευρύτητα διαδεδομένη αντίληψη ότι το Βυζάντιο είναι ένας κόσμος που τον χαρακτηρίζει αυστηρότητα, οι Βυζαντινοί χόρευαν σε πολλές περιστάσεις. Μια παράδοση που συνεχίζεται και σήμερα ήταν τα θρησκευτικά πανηγύρια. Μετά το πέρας της θείας λειτουργίας στη γιορτή ενός Αγίου ή Μάρτυρα, στηνόταν ένα πανηγύρι στο χώρο της εκκλησίας και ακολουθούσε χορός των πιστών. Άλλες περιστάσεις στις οποίες γλεντούσαν με χορό ήταν οι γάμοι, ο εορτασμός γενεθλίων, τα επινίκια σημαντικών μαχών, ο εορτασμός της 11ης Μαΐου, που ήταν τα γενέθλια της Κωνσταντινούπολης και στα συμπόσια. Οι πλούσιοι Βυζαντινοί οργάνωναν συχνά συμπόσια καλώντας τραγουδιστές και χορευτές. Πολλοί ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί σήμερα, όπως ο συρτός, αποτελούν συνέχεια των χορών αυτών.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Στους Βυζαντινούς άρεσε ιδιαίτερα το ψάρεμα.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες του σημερινού μαθήματος και διαβάζοντας τη λεζάντα της εικόνας, καταλαβαίνουμε πως το ψάρεμα είχε σημαντική θέση στη ζωή των Βυζαντινών. Ενώ οι κάτοικοι των στεριανών χωριών ήταν κυρίως γεωργοί και κτηνοτρόφοι, στα νησιά και στα παράλια οι Βυζαντινοί ασχολούνταν κυρίως με το ψάρεμα και τη ναυτιλία. Μάλιστα, το ψάρεμα εκτός από επάγγελμα ήταν και ένας τρόπος διασκέδασης για εκείνους, όπως ήταν και το κυνήγι.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Αυτές οι φράσεις έχουν ρίζες βυζαντινές

«Πάμε να τσιμπήσουμε κάτι».

Οι Βυζαντινοί, όπως και οι αρχαίοι, έτρωγαν τις στερεές τροφές με τα χέρια. Όταν έτρωγαν κρέας έπιαναν και τσιμπούσαν τη μερίδα τους με τα δάχτυλα. Από τη συνήθεια αυτή των Βυζαντινών έχει μείνει η φράση, που λέμε ως σήμερα στους καλεσμένους μας: Πάμε να τσιμπήσουμε κάτι (δηλαδή να φάμε).

«Αυτό μοσχοβολάει».

Οι κάτοικοι της υπαίθρου και ιδιαίτερα οι γυναίκες μάζευαν και χρησιμοποιούσαν αρωματικά φυτά, βότανα και λουλούδια για τον καλλωπισμό τους, τη μαγειρική και την παρασκευή αρωμάτων. Πολλά απ' αυτά τα πουλούσαν, και μάλιστα σε καλές τιμές. Πιο περιζήτητο από όλα αυτά για το άρωμά του ήταν ο μόσχος. Γι' αυτό εξακολουθούμε να λέμε ακόμη: Αυτό μοσχοβολάει ή αυτό το μοσχοπούλησε.

3.α. Βυζαντινοί κυνηγούν με εκπαιδευμένα γεράκια.

«Αυτός είναι ξεφτέρι».

Πολλοί Βυζαντινοί στα κυνήγια τους, αντί για σκύλους, χρησιμοποιούσαν εκπαιδευμένα απ' αυτούς γεράκια, τα ξεφτέρια όπως τα έλεγαν, για τη σύλληψη των θηραμάτων. Τα γυμνασμένα αυτά αρπακτικά ήταν περιζήτητα, επειδή δε λάθευαν στο κυνήγι τους. Γι' αυτό και σήμερα λέμε ξεφτέρια αυτούς που αναζητούν και πετυχαίνουν το στόχο τους.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3.β. Οι Βυζαντινοί έπιαναν τα πουλιά με παγίδες που έστηναν πάνω σε δέντρα. Τα ξεγελούσαν με άλλα πουλιά, «κράκτες», που κρατούσαν σε κλουβιά. Τα ελεύθερα πουλιά πήγαιναν κοντά στα σκλαβωμένα, που έκραζαν (καλούσαν), κι έπεφταν στις παγίδες των κυνηγών.

Χάθηκε σαν το σκυλί στ' αμπέλι

Την εποχή που ωρίμαζαν τα σταφύλια, τακτικοί επισκέπτες των αμπελιών ήταν διάφορα ζώα όπως σκύλοι και αλεπούδες. Σ' αυτά τα ζώα άρεσαν πολύ τα σταφύλια. Για ν' αποφύγουν τις ζημιές οι αμπελουργοί έστηναν παγίδες, ώστε να τα πιάσουν, και κάποια έχαναν τη ζωή τους. Ο «Γεωργικός Νόμος» μάλιστα όριζε ότι: «εάν κάποιος στήσει παγίδα στην περίοδο καρποφορίας των αμπελιών και πέσει σ' αυτή σκύλος και πεθάνει, ο ιδιοκτήτης του αμπελιού δεν έχει καμιά ευθύνη και ο ιδιοκτήτης του σκύλου δεν πληρώνεται για τη ζημιά του ζώου του».

Φ. Κουκουλέ, Βυζαντινών βίος και πολιτισμός

Σύμφωνα με την παραπάνω πηγή, πολλές φράσεις που χρησιμοποιούμε σήμερα έχουν βυζαντινή προέλευση και έχουν προκύψει από τον τρόπο ζωής των Βυζαντινών και τις καθημερινές τους συνήθειες.

α. «Πάμε να τσιμπήσουμε κάτι»: Οι Βυζαντινοί συνήθιζαν να τρώνε τις στερεές τροφές με τα χέρια, τσιμπώντας τες με τα δάκτυλά τους. Γι' αυτό και σήμερα όταν λέμε πάμε να τσιμπήσουμε κάτι, σημαίνει πάμε να φάμε.

β. «Αυτό μοσχοβολάει»: Ένα από τα πιο ακριβά και ωραία αρώματα που χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί ήταν ο μόσχος. Από εκεί έχουν βγει οι φράσεις αυτό μοσχοβολάει, δηλαδή μυρίζει πολύ ωραία ή αυτό το μοσχοπούλησε, που σημαίνει το πούλησε σε καλή τιμή.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

γ. «Αυτός είναι ξεφτέρι»: Οι Βυζαντινοί χρησιμοποιούσαν στο κυνήγι αντί για σκύλους εκπαιδευμένα γεράκια τα οποία ονομάζονταν ξεφτέρια και δεν έκαναν ποτέ λάθος κατά την αναζήτηση των θηραμάτων. Γι' αυτό και σήμερα χρησιμοποιείται η φράση αυτός είναι ξεφτέρι, όταν ένα άτομο είναι ιδιαίτερα εύστροφο και καταφέρνει να πετυχαίνει τους στόχους του.

δ. «Χάθηκε σαν το σκυλί στ' αμπέλι»: Σύμφωνα με το παράθεμα, την εποχή που ωρίμαζαν τα σταφύλια, σκύλοι και αλεπούδες έκαναν ζημιές στα αμπέλια, με αποτέλεσμα να πιάνονται στις παγίδες των γεωργών. Σύμφωνα όμως με τον «Γεωργικό Νόμο», για την απώλεια του ζώου δεν είχε την ευθύνη ο γεωργός αλλά ο ιδιοκτήτης του. Επομένως, σήμερα χρησιμοποιείται η φράση αυτή για κάποιον που πεθαίνει άδικα, όχι από δικό του λάθος αλλά εξαιτίας κάποιου άλλου.

3.γ. Βυζαντινοί γεωργοί εισπράττουν τα ημερομίσθιά τους για τη καλλιέργεια αμπελώνων.

(Μικρογραφία από Ευαγγέλιο, Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη).

Στη βυζαντινή ύπαιθρο, το μεγαλύτερο μέρος της γης ανήκε στους μεγαλοϊδιοκτήτες γεωργούς. Οι «Δυνατοί», όπως αλλιώς ονομάζονταν, είχαν στη δούλεψή τους εργάτες που ασχολούνταν με διάφορες γεωργικές εργασίες. Στην παραπάνω εικόνα παρατηρούμε Βυζαντινούς γεωργούς να εισπράττουν το ημερομίσθιό τους από τον ιδιοκτήτη του αμπελώνα.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!